

Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie „Provida Mater Ecclesia” Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum, red. ks. M. Chmielewski, ks. W. Słomka, K. Stawecka, Lublin: „Polihymnia” 1997, ss. 268.

Z okazji pięćdziesięciolecia ogłoszenia konstytucji apostolskiej *Provida Mater Ecclesia* przez papieża Piusa XII Sekcja Duchowości Teologów Polskich wraz z Krajową Konferencją Instytutów Świeckich wydała książkę pt. *Z Chrystusem w świecie. Instytuty świeckie w 50-lecie „Provida Mater Ecclesia”* Wypowiedzi Kościoła. Materiały z sympozjum, do której Słowo wprowadzające napisał bp Antoni Długosz z Częstochowy, Asystent Kościelny Instytutów Świeckich.

Pozycja ta przyczynia się bez wątpienia do wypełnienia luki, jaka istnieje w Polsce, gdy chodzi o informację na temat instytutów świeckich. Pozostają one w dalszym ciągu nieznaną szerzej formą życia w Kościele i dla Kościoła. W Polsce działa kilkadziesiąt instytutów świeckich, głównie żeńskich. Jest to jedna z form życia konsekrowanego, prawnie ustanowiona konstytucją apostolską Piusa XII *Provida Mater Ecclesia* (2 II 1947). Członkowie instytutów świeckich zachowują zamię świeckości oddając się wyłącznie Chrystusowi, aby naśladować Go na drodze radykalnego przyłączenia do Ewangelii.

Tom składa się z dwóch części. Pierwsza z nich zawiera wypowiedzi Kościoła na temat instytutów świeckich. Listę dokumentów otwiera klasyczna już konstytucja apostolska *Provida Mater Ecclesia*, a zamyka przesłanie Jana Pawła II skierowane do uczestników Międzynarodowego Sympozjum Instytutów Świeckich odbywającego się w Rzymie z okazji 50-lecia wydania wspomnianej konstytucji. Zamieszczono więc oficjalne dokumenty Kościoła na temat instytutów świeckich: motu proprio *Primo feliciter* i instrukcję *Cum sanctissimus*. Ponadto częste przemówienia Pawła VI i Jana Pawła II oraz prefektów Kongregacji do spraw Zakonów i Instytutów Świeckich, kard. I. Antoniuttiego i kard. E. Pironio, kierowane do świeckich konsekrowanych zwłaszcza przy okazji kilku Światowych Kongresów Instytutów Świeckich. Są także odpowiednie fragmenty dokumentów Soboru Watykańskiego II, *Kodeksu Prawa Kanonicznego*, *Katechizmu Kościoła Katolickiego* i adhortacji apostolskiej Jana Pawła II *Vita consecrata*. Całość uzupełniają opracowania bogatej problematyki instytutów świeckich, dokonane przez Kongregację do spraw Zakonów i Instytutów Świeckich na wewnętrzny użytek. Łącznie w pierwszej części tomu znalazło się 26 różnych dokumentów i wypowiedzi Kościoła. W zapoznaniu się z nimi pomaga układ chronologiczny. Dokumenty te, starannie opracowane (redaktorzy książki dokonali szczegółowej korekty ich tłumaczeń i dopowiedzeń teologicznych), ukazują wielką troskę Kościoła wobec tego „znaku czasu”, jakim są instytuty świeckie.

Drugą część, tej starannie przygotowanej pozycji, zawierającą materiały z ogólnopolskiego sympozjum, które miało miejsce w KUL 10 V 1997 roku, otwierają listy Nuncjusza Apostolskiego w Polsce abpa Józefa Kowalczyka i Prymasa Polski kard. Józefa Glempa, skierowane do uczestników sympozjum. Abp Kowalczyk podkreśla, że „konferencja naukowa poświęcona problematyce instytutów świeckich w 50-lecie

ogłoszenia przez Papieża Piusa XII Konstytucji Apostolskiej *Provida Mater Ecclesia* ma wymiar historyczny. [...] przez minione pół wieku podobnej sesji naukowej w Polsce nie było” (s. 188). Także Prymas Polski, wyrażając radość z podjętej inicjatywy zorganizowania sympozjum, przypomina bolesne doświadczenia, przez jakie bohatersko przechodziły członkinie instytutów świeckich w Polsce w minionym pięćdziesięcioleciu.

Zamieszczone w książce materiały sympozyjne to trzy referaty i cztery komunikaty. Prof. Janina Słomińska z ATK przygotowała tekst pt. *Świeckość członków instytutów świeckich*, w którym przedstawiła trudną i długą historię kształtowania się pozytywnego spojrzenia na świeckość w Kościele i na proces stopniowego odkrywania świeckości jako wartości. Zasadniczy przełom w spojrzeniu na rolę świeckich w Kościele nastąpił na Soborze Watykańskim II. Od tego czasu wybiła zdecydowanie „godzina świeckich” w Kościele powszechnym. Przejawem nowego spojrzenia na świeckość jako dar i zadanie jest bez wątpienia adhortacja posynodalna *Christifideles laici* Jana Pawła II, pierwszy dokument w historii Kościoła całkowicie poświęcony świeckim.

Kolejny artykuł pt. *Radykalizm ewangeliczny życia konsekrowanego w świecie* zamieścił ks. Walerian Słomka, profesor KUL. Autor snując refleksję nad dokumentami Magisterium, poświęconymi instytutom świeckich, wskazuje na radykalizm drogi życia członków instytutów świeckich. Oni, będąc „zanurzeni” w codzienności, są wezwani do wiernego realizowania rad ewangelicznych. Realizacja tego wezwania jest bardzo trudna, bowiem droga, którą obierają, ma wybitny charakter apostołski i eschatologiczny (s. 208).

Autor zwrócił uwagę na wyzwalający charakter profesji czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, są to bowiem wartości gwarantujące poszanowanie godności i wielkości człowieka. Przez ich praktykowanie członkowie instytutów świeckich stają się „znakiem sprzeciwu” wobec konsumpcjonizmu, permissywizmu i bezideowości, kultury nijakości i użycia. Ich życie konsekrowane jest czytelnym świadectwem dla współczesnego świata, że świętość jest możliwa do osiągnięcia i warto o nią zabiegać także i dzisiaj.

Trzeci artykuł to treść wystąpienia ks. Marka Chmielewskiego z KUL nt. *Powołani do życia konsekrowanego w świecie*. Syntetycznie rozwijając ideę powszechnego powołania do świętości, na nowo przywróconą do pełnego blasku przez Sobór Watykański II, Autor skupia swą uwagę na pojęciu naśladowania Chrystusa (*sequela Christi*), które stanowi samą istotę chrześcijańskiej świętości (s. 218). Omówione zostały także środki doskonałości, które stanowią niezbędną pomoc dla członków instytutów świeckich na ich drodze naśladowania Chrystusa. Na pierwszym miejscu jest życie modlitewno-sakramentalne, konieczność permanentnej formacji biblijno-teologicznej oraz doskonalenie kwalifikacji zawodowych. Całość refleksji na temat powołania do życia konsekrowanego w świecie jest bogato udokumentowana wypowiedziami Magisterium.

Na komunikaty składają się przemyślenia Ewy Kusz z Katowic na temat formacji w instytutach świeckich, Maryli Motylińskiej z Warszawy o budowaniu wspólnoty w instytucie świeckich, ks. Józefa Szamockiego z Torunia o instytutach świeckich dla kapłanów oraz sprawozdanie Alicji Makowskiej z Kielc z VI Światowego Kon-

gressu Instytutów Świeckich, jaki odbył się w dniach 19–23 VII 1996 roku w Saõ Paolo (Brazylia).

W przedmowie do książki ks. Marek Chmielewski wyraża nadzieję, że „zarówno zebrane dokumenty Kościoła na temat instytutów świeckich, jak i zamieszczone po nich studia, będące w pewnym sensie komentarzem do tych dokumentów, posłużą jako cenna pomoc przede wszystkim członkom instytutów świeckich w ich życiu duchowym. Zechcą zapewne sięgnąć po te teksty także teologowie, duszpasterze i osoby zakonne, tym bardziej, że obserwuje się niemal powszechnie brak informacji odnośnie do tego tak ważnego wymiaru życia Kościoła. Ze szczególnym zainteresowaniem pochylić się powinien nad zawartą w tej książce treścią katolicki laikat, zwłaszcza młody, często poszukujący własnego miejsca w Kościele i w świecie, które byłoby zarazem wielkoduszną odpowiedzią na Boże powołanie” (s. 12–13).

Należy żywić przekonanie, że tak się stanie, toteż tę pozycję książkową warto polecić szerokim kręgom czytelników.

Ks. Marek Matusik